

Bijlage 5 - Algemene Uitkering (AU) gemeentefonds

Jaarlijks ontvangen de gemeenten volgens een specifiek verdeelstelsel een uitkering uit het gemeentefonds, de zogenaamde algemene uitkering. Deze verdeling is zodanig dat elke gemeente de beschikking heeft over een gelijkwaardig voorzieningenpakket. Door middel van drie circulaire wordt de verdeling aan de gemeenten bekend gemaakt: de meicirculaire, de septembercirculaire en de decembercirculaire. In dit hoofdstuk volgt een samenvatting van de financiële effecten van de meicirculaire 2018 voor Deventer.

Het belang van de meicirculaire is ten opzichte van de andere twee circulaire (september en december) doorgaans het grootst. In 2018 is met de uitwerking van het regeerakkoord in maart een extra circulaire verschenen waardoor de meicirculaire in vergelijking met andere jaren relatief weinig nieuwe beleidsvoornemens bevat. De belangrijkste effecten voor de gemeente Deventer zijn:

- dalende accressen;
- inweven integratie uitkering (IU) sociaal domein in de maatstaven van de algemene uitkering;
- wijziging voorschotregeling BTW compensatie fonds (BCF);
- Loon- en prijscompensatie sociaal domein;
- en de effecten in de verdeelmaatstaven en overige uitkeringen.

De uitkomsten van de circulaire zijn te verdelen in neutrale en niet-neutrale mutaties. De neutrale mutaties zijn een gevolg van specifieke taakaanpassingen voor Deventer waarvoor in de algemene uitkering (AU) budget wordt ontvangen of gekort. Op basis van de methodiek *'samen de trap op, samen de trap af'* worden deze bedragen doorgegeven aan de diverse programma's en zijn ze dus in principe voor de algemene middelen neutraal. Dit geldt bijvoorbeeld voor de loon- en prijs compensatie die wordt ontvangen over de IU sociaal domein.

De niet-neutrale mutaties zijn toevoegingen of onttrekkingen in de algemene uitkering die direct van invloed zijn op het begrotingsresultaat (algemene middelen). Dit betekent dat er meer of minder middelen zijn te besteden. Een voorbeeld hiervan is de toe- of afname in het accres (de jaarlijkse groei of krimp van het gemeentefonds).

Na de maartcirculaire die met de beleidsintensivering uit het regeerakkoord en de bredere basis voor de trap-op-trap-af systematiek in de vorm van de Accres Relevante Uitgavenontwikkeling (ARU), een zeer positieve uitkomst had. Geeft deze meicirculaire een minder positief beeld. De accressen worden meerjarig naar beneden bijgesteld. Dit is voornamelijk het gevolg van een neerwaartse bijstelling van de lonen en prijzen door het CPB in de raming van het Centraal Economisch Plan (CEP). Ook de lagere gasbaten door de afbouw van de productie hebben een negatief effect op het accres.

De uitkomst van de meicirculaire ziet er als volgt uit:
bedragen x €1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Accres 2018-2022	-141	-306	-1.229	-1.855	-3.410
Effect maatstaven overheveling IUSD	-	362	1.001	1.559	2.449
Mutaties AU overig	376	-172	220	292	357
Totaal niet neutrale mutaties AU	235	-117	-7	-3	-604
Stelpost accres prijzen en lonen	141	-120	130	380	655
Totaal	376	-237	123	377	51

De niet- neutrale mutaties zijn toevoegingen of onttrekkingen in de algemene uitkering die direct van invloed zijn op het begrotingsresultaat. Dit betekent dat er meer of minder middelen zijn te besteden.

Accres

De definitieve vaststelling van het accres 2017 leidt tot een nadeel van €141.000 in 2018. Ten opzichte van de septembercirculaire waren de werkelijke rijksuitgaven sinds september lager dan geraamd. Meerjarig worden de accressen neerwaarts bijgesteld cumulerend tot een nadeel van €3,4 miljoen in 2022. Dit effect wordt voor drie kwart verklaard doordat het CPB de loon-prijsontwikkeling in de CEP raming neerwaarts heeft bijgesteld en dit is vertaald in de rijksbegroting. Daarnaast wordt het effect van de lagere gasbaten door de afbouw van de productie zichtbaar.

Stelpost accres prijzen en lonen

De dalende accresen vanaf 2019 waren voorzien en worden derhalve gedeeltelijk opgevangen door de stelpost accres in de jaren 2019 t/m 2021 met €200.000 te verlagen en in 2022 met €300.000. De stelpost prijzen wordt op basis van de raming van het CPB verlaagd met €450.000 in 2020 oplopend tot €1.275.000 in 2022.

Naar aanleiding van de aangekondigde stijging van de pensioenpremie vanaf 2019 wordt de opslag premie sociale lasten met 0,5% verhoogd tot 2%. Dit betekent een structurele verhoging van €120.000. Daarnaast is een aanvullende stijging van de contractlonen met 0,5% verwerkt vanaf 2019 op basis van de nieuwe cao voor rijksambtenaren. De totaal geraamde stijging contractlonen bedraagt hiermee 2,5%. Dit leidt tot een cumulatieve stijging van de lasten met €200.000 in 2019 oplopend tot €800.000 in 2022.

bedragen x €1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Stelpost prijzen en lonen	-	-320	-70	180	355
Stelpost accres	141	200	200	200	300
Totaal	141	-120	130	380	655

Integratie IUSD in de maatstaven algemene uitkering

Zoals reeds aangekondigd in de Maartcirculaire is in de Meicirculaire een groot deel van de integratie uitkering sociaal domein (48,6 miljoen) geïntegreerd in de algemene uitkering. Het betreft de onderdelen:

- IUSD WMO 2015 met uitzondering van Beschermd wonen (€14,8 miljoen);
- IUSD Jeugdhulp, met uitzondering van Voogdij/18+ (€22,4 miljoen);
- IUSD Participatie, onderdeel Re-integratie klassiek (€3,6 miljoen);
- IU WMO HH (€7,8 miljoen).

Met de integratie in de AU zijn de maatstaven van de verschillende integratie uitkeringen geïntegreerd in de maatstaven van de AU. Er zijn 26 maatstaven toegevoegd en diverse bestaande maatstaven zijn gewijzigd of de weging is aangepast.

Het ministerie van BZK heeft ervoor gekozen om de budgetten vanuit de IUSD vanaf 2019 over te hevelen op basis van de Maartcirculaire 2019. De mutaties na de Maartcirculaire zijn derhalve verwerkt via de maatstaven van de AU. In de uitwerking zijn deze mutaties afzonderlijk weergegeven onder de 'neutrale mutaties'. De integratie van het sociaal domein laat uiteindelijk een positief saldo zien in de meicirculaire door de aanpassing van diverse maatstaven en de weging. Daarnaast groeit het deel van de AU waarop de uitkeringsfactor van toepassing is (de uitkeringsbasis) door de integratie van het sociaal domein in 2019 van €70,5 miljoen naar €102 miljoen

De niet geïntegreerde onderdelen van de IUSD blijven met ingang van 2019 als integratie uitkering bestaan. Het gaat om de onderdelen

bedragen x €1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
IU Beschermd wonen	-	19.388	19.402	19.402	19.402
IU Participatie onderdeel WSW	-	16.623	15.702	15.188	14.691
IU Participatie nieuw	-	1.394	1.564	1.613	1.767
IU Voogdij / 18+	-	3.114	3.114	3.114	3.114
Totaal	-	40.519	39.782	39.318	38.973

Mutaties AU overig

De mutaties AU overig bestaan uit diverse mutaties waaronder de beëindiging van de decentralisatie uitkering verhoogde asielinstroom eind 2017. Het totaal aantal statushouders is achtergebleven bij de raming waardoor gemeenten in 2018 eenmalig het restant van het gemeentelijk aandeel terugontvangen uit het gemeentefonds. Voor Deventer is dit €282.000.

In de meicirculaire is de raming met betrekking tot de ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers bijgesteld. Dit leidt in de jaren 2019 en 2020 nog tot een lichte stijging. Vanaf 2021 wordt een daling verwacht waardoor een negatief effect op de AU ontstaat van -€107.000 in 2021 tot -€270.000 in

2022. Daarnaast is het aantal cliënten met loonkostensubsidie gestegen, waardoor het bedrag bij deze maatstaf structureel toeneemt met €150.000.

BTW Compensatiefonds

In de meicirculaire is de werkwijze van de raming van de ruimte onder het plafond BCF aangepast. Vanaf 2019 wordt de ruimte onder het plafond niet langer meerjarig opgenomen in de algemene uitkering, maar alleen voor het lopende jaar. Jaarlijks wordt op basis van de laatste inzichten een voorschot gegeven bij de septembercirculaire van dat jaar. Dit voorschot wordt vervolgens afgerekend bij de meicirculaire van het volgende jaar. Concreet houdt dit in dat het voorschot 2018 in tact blijft, maar de structurele vertaling in de AU wordt afgeraamd. Dit heeft een nadelig effect op het meerjarig financieel kader, maar uiteindelijk krijgen gemeenten via het gemeentefonds nog steeds jaarlijks de ruimte binnen het plafond BCF waar zij recht op hebben.

Ten aanzien van het budgettair kader in de meerjarenbegroting hebben het Rijk en de VNG het volgende standpunt ingenomen en besproken met de provinciale toezichthouders:

- *Voor de ruimte onder het plafond BCF gelden dezelfde regels/afspraken als voor andere baten.*
- *Als in het verleden jaarlijks sprake is geweest van baten ten aanzien van de ruimte onder het plafond BCF en als daarin geen wijzigingen worden voorzien dan kan dit gezien worden als een structurele inkomstenpost. Zoals hiervoor is aangegeven: met de meicirculaire is dat niet veranderd. Uit de meicirculaire is bovendien af te leiden dat ook de komende jaren sprake is van ruimte onder het BCF plafond.*

Concreet betekent dit dat de ruimte onder het plafond BCF nog steeds meerjarig in het budgettair kader verwerkt mag worden. Waarbij uiteraard het voorzichtigheidsprincipe in acht wordt genomen en een reële inschatting van de financiële ruimte wordt gemaakt. BZK blijft in de circulaire meerjarig inzicht geven in de geraamde ruimte onder het plafond BCF.

Stelpost BCF

Vanuit het voorzichtigheidsprincipe werd de vrije ruimte die binnen de algemene uitkering meerjarig werd geraamd onder het plafond BCF in de gemeentelijke begroting gedeeltelijk gecorrigeerd via de stelpost BCF. Met de aanpassing in de werkwijze waarbij de vrije ruimte onder het plafond BCF niet langer meerjarig wordt geraamd in de algemene uitkering, wijzigt ook de werkwijze ten aanzien van de stelpost BCF. Om de beschikbare ruimte onder het plafond BCF mee te nemen in het budgettair kader wordt de stelpost BCF aangepast. Hiermee wordt het nadeel dat ontstaat doordat de ruimte onder het plafond BCF meerjarig uit de AU wordt gehaald geneutraliseerd.

In de meicirculaire is de beschikbare ruimte onder het plafond BCF in de raming van BZK gelijk gebleven aan de maartcirculaire en loopt voor Deventer op van €2,75 miljoen in 2019 tot €4,65 miljoen in 2022. De verwachting is echter dat gemeenten vanuit de toenemende financiële middelen de komende jaren meer gaan investeren en de ruimte onder het plafond dus afneemt.

Voorzichtigheidshalve wordt in de meerjarenbegroting via de stelpost BCF 'slechts' rekening gehouden met een beschikbare ruimte onder het plafond BCF van €1,45 miljoen in 2019 oplopend naar €2,3 miljoen in 2022.

bedragen x €1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Stelpost BCF	1.000	1.450	1.750	2.100	2.300

Toelichting neutrale mutaties op hoofdlijnen

bedragen x €1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Sociaal domein	2.684	2.724	2.748	2.750	2.735
Mutaties AU overig	412	147	147	6	6
Totaal	3.096	2.872	2.895	2.756	2.741

De neutrale mutaties hebben voor het overgrote deel betrekking op het sociaal domein en betreffen met name de loon- prijs ontwikkeling die is toegekend in de meicirculaire.

Sociaal domein

bedragen x €1.000

	2018	2019	2020	2021	2022
Loon- prijsontwikkeling IUSD	2.655	2.497	2.490	2.492	2.477
Participatie WWB oud	-	177	177	177	177
Voogdij 18+	-	-8	-	-	-
Verlengde pleegzorg	29	58	80	81	81
Totaal	2.684	2.724	2.748	2.750	2.735

Loon- prijsontwikkeling

Bij de meicirculaire is een loon-prijsstijging voor 2018 toegekend van 2,66% voor het sociaal domein. Dit betekent een verhoging van €2,65 miljoen in 2018. Deze mutatie wordt structureel verwerkt. Vanaf 2019 is bedrag lager, omdat met de integratie van de IU Jeugd in de algemene uitkering het onderdeel Voogdij 18+ een aparte integratie uitkering wordt.

Participatie

Het budget participatie WWB oud neemt vanaf 2019 o.b.v. de objectieve verdeling toe met €177.000,- structureel.

Verlengde pleegzorg

Het ministerie van VWS, Jeugdzorg Nederland en de VNG hebben afgesproken om per 1 juli 2018 pleegzorg standaard te verlengen wanneer een pleegkind 18 wordt en het pleegkind en zijn/haar pleegouders dit willen. Vanaf deze datum hanteren gemeenten voor verlengde pleegzorg een "ja, tenzij principe", waarbij pleegzorg in principe wordt verlengd, behalve als het pleegkind en/of pleegouders dit niet willen. Om deze afspraak uit te voeren stelt het Rijk middelen beschikbaar. Voor Deventer gaat het om € 29.000 in 2018 oplopend naar € 81.000,- structureel. In 2018 worden deze middelen toegevoegd aan de integratie-uitkering Sociaal domein onderdeel Jeugd. Vanaf 2019 vindt de verwerking plaats in het nieuwe subcluster Jeugdhulp in de algemene uitkering.

Mutaties AU – overig

Verhoogde asielinstroom

Over 2017 ontvangt Deventer vanuit de decentralisatie uitkering verhoogde asielinstroom nog een nabetaling van €53.000 op basis van de realisatie huisvesting statushouders over de maanden november en december. Dit betreft €34.000 partieel effect en €19.000 participatie en integratie.

Armoede en schulden

Ter versterking van gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid stelt het kabinet voor drie jaar geld ter beschikking voor het voorkomen van schulden en de bestrijding van armoede. Gemeenten kunnen hiermee een impuls geven aan de verbetering van de toegang tot en de effectiviteit van de gemeentelijke schuldhulpverleningen versterking van de lokale regie op het armoedebeleid. Tussen het kabinet en de VNG zijn op hoofdlijnen afspraken gemaakt over de inzet van deze middelen. Deventer ontvangt in 2018 €172.000 en in 2019 en 2020 jaarlijks €141.000.

Suppletie bommenregeling

Deventer ontvangt in 2018 op basis van declaratie eenmalig een suppletie uitkering Bommenregeling van €132.000.

Overige mutaties

Regenboogsteden zetten zich in voor de gezamenlijke doelstelling de veiligheid, weerbaarheid en sociale acceptatie van LHBTI (Lesbische vrouwen, Homoseksuele mannen, Biseksuelen, Transgenderpersonen en intersekse personen) verder te bevorderen. Deze samenwerking is verlengd waardoor Deventer in 2018 nog eens €20.000 ontvangt.

Voor het organiseren van het raadgevend referendum over de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten op 21 maart jl. ontvangt Deventer €35.000.

De decentralisatie uitkering Armoedebestrijding kinderen (kansen voor kinderen) wordt vanaf 2019 structureel verhoogd met €7.500.

Ontwikkelingen

Evaluatie verdeelmodellen sociaal domein

30 april heeft de minister van BZK de eindrapportage van het kwalitatief onderzoek naar de verdeling van de middelen in het sociaal domein aangeboden aan de tweede kamer. Dit kwalitatief onderzoek moet beschouwd worden als vooronderzoek. AEF beveelt aan om te beginnen met een samenhangend verdeelonderzoek waarin alle maatstaven worden gezien. Parallel hieraan zou onderzoek gedaan kunnen worden naar enkele specifieke knelpunten om deze nader te onderbouwen. In de meicirculaire 2019 zouden de resultaten van beide onderzoeken in de verdeling voor 2020 en verder kunnen worden verwerkt.

In het bestuurlijk overleg van 23 mei 2018 hebben Rijk en VNG besloten om de evaluatie te vervolgen met een breed kwantitatief vervolgonderzoek gericht op een integrale nieuwe verdeling van de middelen in het gemeentefonds voor het sociaal domein per 2021. De verwachting is dat in het najaar van 2018 wordt gestart met kwantitatief vervolgonderzoek.

Herziening financiële verhoudingen

Naast de evaluatie van de verdeelmodellen sociaal domein loopt er nog een traject tot aanpassingen in de financiële verhoudingen in het algemeen. Van dit laatste traject is voorzien dat dit eveneens gevolgen heeft voor de verdeling vanaf uitkeringsjaar 2021. Beide trajecten zullen inhoudelijk op elkaar worden afgestemd.

Er zijn verschillende rapporten verschenen die aanbevelingen bevatten ten bate van het financiële stelsel. Daarnaast zijn er in het Regeerakkoord enkele afspraken gemaakt die met name van invloed zijn op de financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten. Voor het zomerreces ontvangt de Tweede Kamer een brief waarin is aangegeven vanuit welk perspectief het kabinet aanpassingen wil voorstellen in de financiële verhoudingen tussen Rijk en gemeenten.

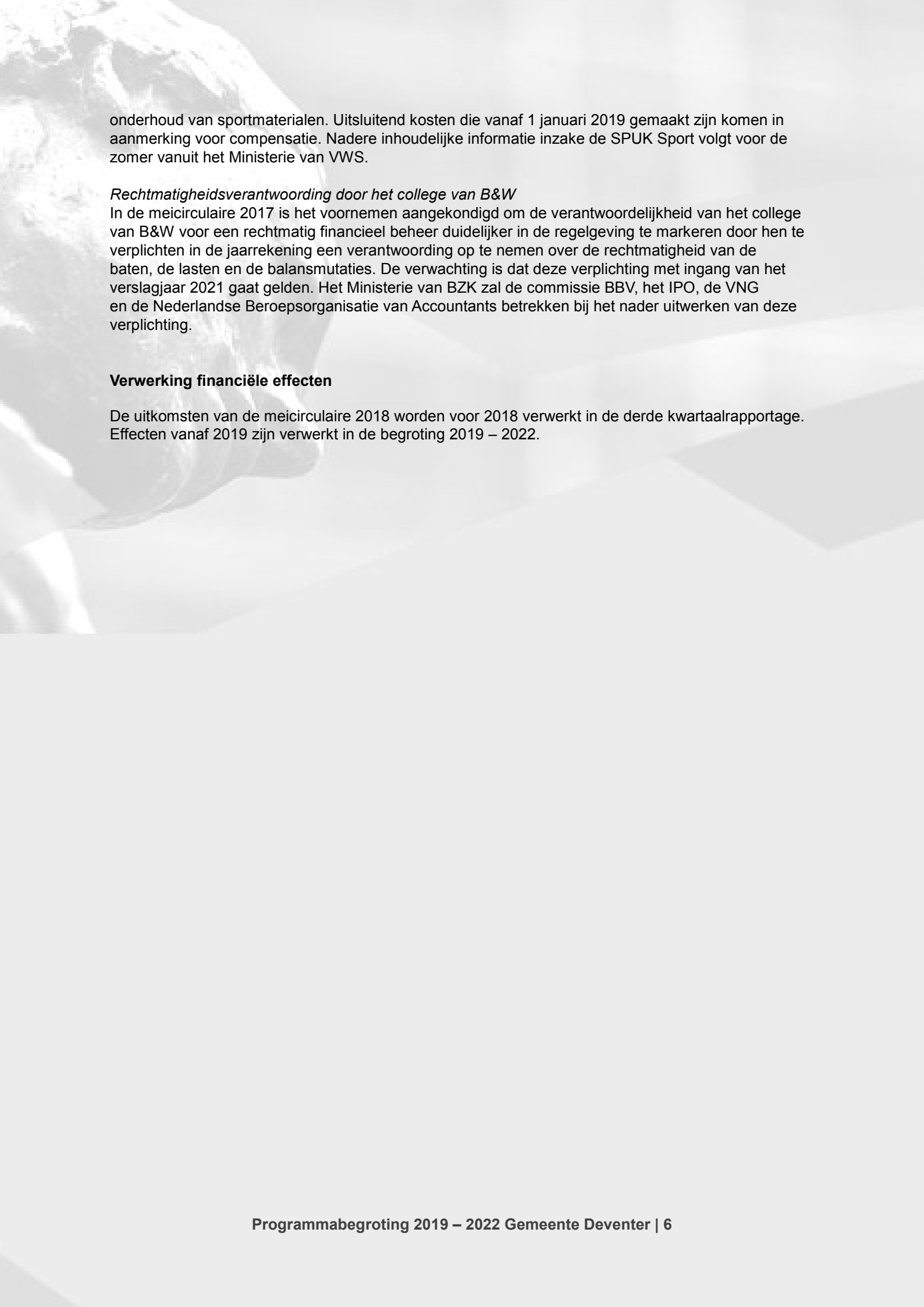
EMU-norm decentrale overheden

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 jl. hebben het Rijk en de decentrale overheden overeenstemming bereikt over een macro EMU- norm van -0,4% van het bbp per jaar voor de periode 2019 – 2022. Afgesproken is dat de medeoverheden onderling komen tot een onderverdeling van de macro EMU- norm.

In de septembercirculaire volgt meer detailinformatie over, onder meer, trajecten om tot vergroting van inzicht in de ontwikkeling van het EMU-saldo te komen en over de individuele referentiewaardes (op basis van de macronorm en onderverdeling).

BTW en sport

Met het verruimen van de btw-sportvrijstelling per 1 januari 2019 verandert het landschap van de financiering van sportaccommodaties. Het recht op vooraftrek van btw die aan gemeenten in rekening is gebracht over de kosten die toerekenbaar zijn aan de ter beschikkingstelling van sportaccommodaties vervalt. De rijksoverheid zal de gemeenten voor dit nadeel compenseren via de nieuwe specifieke-uitkering Sport (SPUK Sport). Gemeenten moeten, om in aanmerking te komen, vóór 1 december 2018 een aanvraag indienen waarbij zij alle btw belaste kosten in kaart brengen met betrekking tot de bouw, het onderhoud en het beheer van sportaccommodaties en de aanschaf en

onderhoud van sportmaterialen. Uitsluitend kosten die vanaf 1 januari 2019 gemaakt zijn komen in aanmerking voor compensatie. Nadere inhoudelijke informatie inzake de SPUK Sport volgt voor de zomer vanuit het Ministerie van VWS.

Rechtmatigheidsverantwoording door het college van B&W

In de meicirculaire 2017 is het voornemen aangekondigd om de verantwoordelijkheid van het college van B&W voor een rechtmatig financieel beheer duidelijker in de regelgeving te markeren door hen te verplichten in de jaarrekening een verantwoording op te nemen over de rechtmatigheid van de baten, de lasten en de balansmutaties. De verwachting is dat deze verplichting met ingang van het verslagjaar 2021 gaat gelden. Het Ministerie van BZK zal de commissie BBV, het IPO, de VNG en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants betrekken bij het nader uitwerken van deze verplichting.

Verwerking financiële effecten

De uitkomsten van de meicirculaire 2018 worden voor 2018 verwerkt in de derde kwartaalrapportage. Effecten vanaf 2019 zijn verwerkt in de begroting 2019 – 2022.